

Consultatie wet toekomst pensioenen

Van: A.J. Algra

Betreft: Kanttekeningen bij de juridische verdediging van het standaard invaren

Inleiding

In de hoofdstukken 6 en 9 van de memorie van toelichting (MvT) gaat de wetsvoorsteller in op de juridische verdedigbaarheid van het standaard invaren van de bestaande pensioenrechten en aanspraken (opgebouwd onder een uitvoeringsovereenkomst) in een nieuwe premieovereenkomst.

Kort samengevat zegt de wetsvoorsteller dat de overheid gerechtigd is om eigendomsrecht te reguleren mits aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. Voorwaarden als het invoeren van wetgeving en het dienen van een algemeen belang. Verder moet er sprake zijn van gelijke behandeling.

Bezwaar

Kennelijk is de wetsvoorsteller dermate geporteerd voor de algehele en landelijke invoering van het nieuwe pensioencontract dat hij doof is geworden voor redelijke bezwaren tegen een dergelijke landelijke invoering. Bezwaren worden verzwegen of weggeredeneerd.

Ik heb me erbij neergelegd dat vanaf 2026 uitvoeringsregelingen niet meer mogelijk zullen zijn, en dat vanaf die datum alleen nog premiereregelingen zullen zijn toegestaan. Persoonlijk vind ik dat jammer want de uitvoeringsregeling is in diverse gevallen (niet altijd, maar in diverse gevallen wel) een goede regeling en had ik liever gezien dat alle soorten regelingen toegestaan zouden blijven.

Waar ik echter veel bezwaar tegen heb is het standaard invaren. In andere zienswijzen heb ik dat toegelicht. In deze zienswijze plaats ik enkele juridische kanttekeningen.

De RvS heeft bepaald dat het een taak is van de overheid om bij de invoering van de nieuwe wettelijke regels de daardoor veroorzaakte herverdelingsvraagstukken onder ogen te zien. De wetsvoorsteller heeft dat naar mijn mening onvoldoende gedaan.

Algemeen belang?

De wetsvoorsteller beroept zich op het algemeen belang. Dat moge gelden voor de invoering en verplichtstelling van een nieuw type contract vanaf 2026, maar dat geldt niet voor het gewraakte standaard invaren. Het nieuw ingevoerde stelsel met premiereregelingen zonder doorsneepremie kan prima functioneren naast het voortbestaan van de nu reeds bestaande aanspraken en rechten opgebouwd onder uitvoeringsovereenkomsten in een gesloten regeling.

Het enige voordeeltje van verplicht invaren is dat er landelijk gezien wat minder uitvoeringskosten zullen zijn voor de pensioenfondsen omdat er dan minder soorten regelingen bestaan. Dat is echter financieel gezien een beperkt voordeel en zeker geen doorslaggevend argument om de aantasting van de eigendomsrechten bij het standaard invaren te onderbouwen met een beroep op het algemeen belang.

De rente is tijdens de transitie historisch laag

Het wetsvoorstel voorziet verder in het standaard invaren gedurende de transitieperiode van 2022 – 2026. Waar in de MvT met geen woord over wordt gerept is dat juist daardoor het standaard invaren zal worden uitgevoerd tegen een markrente die historisch laag is. Op pagina 82 van de MvT staat: "Het collectief invaren van bestaande pensioenaanspraken en pensioenrechten leidt mogelijk tot

herverdelingseffecten. De regering acht deze herverdelingseffecten op voorhand niet verboden mits" . Dit is verhullend taalgebruik. Het is namelijk zeker dat de historisch lage marktrente in de periode 2022 – 2026 zal leiden tot leeftijdsafhankelijke herverdelingseffecten, welke niet toegestaan zijn.

Strijdigheid met artikel 20 PW en artikel 83 PW niet relevant

Op pagina 71 van de MvT staat dat interne collectieve waardeoverdrachten niet nieuw zijn. Verder staat daar: "Artikel 20 Pensioenwet bepaalt weliswaar dat een wijziging van een pensioenovereenkomst geen gevolgen heeft voor de pensioenaanspraken die vóór de contractwijziging zijn opgebouwd, maar dit staat er niet aan in de weg dat ook naar huidig recht de waarde van de opgebouwde rechten – na een interne collectieve wijziging van de pensioenovereenkomsten – kan worden aangewend in overeenstemming met de gewijzigde pensioenregeling."

Daartoe wordt verwezen naar artikel 83, eerste lid onder a. Dat is echter geen toepasselijke verwijzing en derhalve geen argument. Dat artikel handelt namelijk over de collectieve waardeoverdracht van pensioenuitvoerder A naar pensioenuitvoerder B in bepaalde omstandigheden. Het voorziene standaard invaren is het collectief invaren van de bestaande aanspraken en rechten in een nieuwe regeling ondergebracht bij dezelfde pensioenuitvoerder. Dat is een andere situatie.

Verder blijft het zo dat door het standaard invaren de aard en omvang van de bestaande aanspraken en rechten wel degelijk zullen worden aangetast. Afgezien van de reeds genoemde historisch lage marktrente leidend tot een leeftijdsafhankelijke herverdeling, is er verder sprake van verlies aan zekerheid van de nominale uitkering onder een uitkeringsovereenkomst. En bij fondsen met een afdoende dekkingsgraad ook een verlies aan zicht op het zullen ontvangen van toeslagen. Deze zekerheid en uitzichten worden door het standaard invaren ingewisseld voor een onzeker perspectief op een positief rendement behaald op het persoonlijke vermogen, wat weer wordt gecompenseerd door een even onzeker perspectief op negatief rendement. Kortom, zekerheid wordt ingewisseld voor onzekerheid. De wetsvoorsteller mag dat dan een goed plan vinden, vele belanghebbenden denken daar anders over.

Conclusie

- Het algemeen belang van standaard invaren is onvoldoende aangetoond.
- Belangrijke omstandigheden (zoals een historisch lage marktrente) zijn buiten beeld gehouden.
- Het aantasten van bestaande aanspraken en rechten (zoals gebeurd bij standaard invaren) is niet toegestaan op grond van artikel 20 PW.